ऽउपविश्य मृतस्य पशोः प्राणान्मुखादीन्यष्टौ प्राणायतनानि प्रतिमन्त्रं शुन्धति शोधयति अद्भिः स्पृशतीति सूत्रार्थः ॥ पशुदेवतानि । हे पशो अहं ते तव वाचं वागिन्द्रियं शुन्धामि शोधयामि । एवमग्रेऽपि प्राणं प्राणवायुं प्राणेन्द्रियम् चक्षुरिन्द्रियम् श्रोत्रेन्द्रियम् नाभिं नाभिछिद्रम् मेढ्रं लिङ्गम् पायुं गुदम् चरन्ति गच्छन्त्येभिरिति चरित्राः पादाः एवं त्वदीयानि सर्वेन्द्रियाणि शुन्धामि ॥१४॥

a. मनस्तऽआप्यायताम् । b. वाक्तऽआप्यायताम् । c. प्राणस्तऽआप्यायताम् । d. चक्षुस्तऽआप्यायताम् । e. श्रोत्रं तऽआप्यायताम् । f. यत्ते क्रूरं यदास्थितं तत्तऽआप्यायतां निष्ट्यायतां तत्ते शुध्यतु । g. शमहोभ्यः । h. ओषधे त्रायस्व । i. स्वधिते मैनꣳ हिꣳसीः ॥१५॥

का° [६.६.४.५.] शेषेण यजमानश्च शिरःप्रभृत्यनुषिञ्चतो मनस्तऽइति शिर इति । पत्नीजनशेषेण यजमानः चकारादध्वर्युश्च पशोः शिरआद्यङ्गान्यनुषिञ्चतः तत्र शिरसो मन्त्रमाह मनस्तऽइति शिर इति सूत्रार्थः ॥ पशुदेवतानि । हे पशो ते तव मनः आप्यायतां शाम्यतु । विलिङ्गत्वादस्य विनियोग उक्तः वाक्तऽआप्यायतामित्यादिमन्त्राणां लिङ्गादेव विनियोगः सिद्ध इति सूत्रकृता नोक्तः । वाक्तऽइति मुखम् प्राणस्तऽइति नासिके चक्षुस्तऽइति चक्षुषी श्रोत्रं तऽइति कर्णौ एतानि मुखादीनि तव शाम्यन्तु ॥ का° [६.६.६.] यत्ते क्रूरमित्यङ्गानीति । सर्वाङ्गान्यवशिष्टान्यनुषिञ्चत इत्यर्थः ॥ हे पशो यत्ते तव क्रूरं बन्धननिरोधादिकं क्रूरमस्माभिः कृतं यच्च आस्थितं छेदादिकं कर्तुमुपस्थितं शमित्रा तत्सर्वं ते तवाप्यायतां शाम्यतु । किं च तत्सर्वं निष्ट्यायतां संहतं भवतु ष्ट्यै संघाते अनुन्नं भवत्वित्यर्थः तत्सर्वं तव शुध्यतु शुद्धं भवतु ॥ का° [६.६.७.] शमहोभ्य इति पश्चात्पशोर्निषिञ्चत इति । पशोर्जघनदेशे पत्नीजनशेषमुभावपि निषिञ्चतामिति सूत्रार्थः ॥ अहोभ्यः दिवसादिकालविशेषेभ्यः शं सुखमस्माकं पशोर्वा भूयादिति शेषः ॥ का° [६.६.८.] उत्तानं पशुं कृत्वाग्रेण नाभिं तृणं निदधात्योषधऽइति । नाभिरग्रेऽङ्गुलचतुष्टये तृणं निदध्यादिति सूत्रार्थः ॥ मन्त्रो व्याख्यातः [४.१.] ॥ का° [६.६.९.] स्वधितऽइति प्रज्ञातयाभिनिधाय छिन्त्तेति । प्रज्ञातया प्रस्तुतया कृतचिह्नया